

УДК 657.08:336.2

С. Т. Девко,
к. е. н., доцент, доцент кафедри обліку, оподаткування та бізнес-управління,
Університет Григорія Сковороди в Переяславі
ORCID ID: <https://orcid.org/0000-0002-3068-6387>
В. Т. Девко,
викладач кафедри обліку, оподаткування та бізнес-управління,
Університет Григорія Сковороди в Переяславі
ORCID ID: <https://orcid.org/0009-0000-3932-0085>

DOI: 10.32702/2306-6792.2025.10.125

РОЛЬ SOFT SKILLS ТА МОРАЛЬНО-КУЛЬТУРНИХ ЦІННОСТЕЙ В БУХГАЛТЕРСЬКІЙ СФЕРІ ТА ОПОДАТКУВАННІ

S. Devko,
PhD in Economics, Associate Professor, Associate Professor of the Department of Accounting, Taxation and Business Management, Hryhorii Skovoroda University of Pereiaslav
V. Devko,
Lecturer of the Department of Accounting, Taxation and Business Management, Hryhorii Skovoroda University of Pereiaslav

THE ROLE OF SOFT SKILLS AND MORAL AND CULTURAL VALUES IN ACCOUNTING AND TAXATION

Сучасна бухгалтерська сфера та система оподаткування є складними та динамічними галузями, що вимагають від фахівців не лише глибоких професійних знань і навичок, але й розвинених особистісних якостей. У контексті постійних змін законодавства, зростання вимог до прозорості та етичності бізнесу, роль так званих "м'яких навичок" (Soft Skills) та міцних морально-культурних цінностей набуває особливого значення.

Дана стаття присвячується дослідженню фундаментальної ролі Soft Skills та морально-культурних цінностей у професійній діяльності фахівців бухгалтерської сфери та оподаткування. Традиційно, акцент у підготовці бухгалтерів та податкових консультантів робиться на опануванні технічних знань, методологій обліку та норм податкового законодавства. Проте, ефективна робота в цих галузях неможлива без розвинених комунікативних здібностей, вміння працювати в команді, критичного мислення, емоційного інтелекту та здатності до вирішення проблем — тобто, комплексу Soft Skills.

Крім того, бухгалтерська діяльність та сфера оподаткування тісно пов'язані з питаннями довіри, чесності, об'єктивності та відповідальності. Морально-культурні цінності, такі як чесність, порядність, професійна етика та повага до закону, є невід'ємною складовою успішної та етичної практики в цих галузях. Дотримання високих моральних стандартів не лише сприяє формуванню позитивної репутації фахівця та організації, але й є запорукою стабільності та законності фінансово-господарської діяльності.

У даній статті розглянуто, яким чином Soft Skills, включаючи комунікацію, міжособистісні відносини, критичне мислення та адаптивність, впливають на ефективність бухгалтерського обліку, підготовку фінансової звітності, взаємодію з клієнтами та контролюючими органами. Особливу увагу буде приділено значенню морально-культурних цінностей у контексті прийняття етичних рішень, запобігання шахрайству та корупції в бухгалтерській та податковій сферах. Також буде проаналізовано, як інтеграція розвитку Soft Skills та виховання морально-культурних цінностей у процес професійної підготовки бухгалтерів та податкових фахівців може сприяти підвищенню якості їхньої роботи та зміцненню довіри до фінансової системи в цілому.

Особливо актуальною дана тема є в умовах сьогодення, коли зростає складність бізнес-середовища, посилюється регуляторний тиск та підвищуються вимоги до прозорості фінансової діяльності. В таких умовах, лише глибоких технічних знань стає недостатньо для успішної професійної реалізації. Здатність ефективно комунікувати з колегами, керівництвом, клієнтами та представниками державних органів, вміння аргументувати свою позицію, розв'язувати конфлікти та адаптуватися до змін стають ключовими факторами успіху. Водночас, непохитність моральних принципів, чесність та відповідальність є фундаментом довіри до бухгалтерської та податкової професій, що є критично важливим для стабільного функціонування економіки та суспільства в цілому, особливо в період відновлення та розвитку країни.

Modern accounting and taxation are complex and dynamic industries that require not only profound professional knowledge and skills, but also developed personal qualities. In the context of constant changes in legislation, growing requirements for transparency and ethics of business, the role of so-called "soft skills" and strong moral and cultural values is of particular importance.

This article is devoted to the study of the fundamental role of Soft Skills and moral and cultural values in the professional activities of accounting and taxation specialists. Traditionally, the emphasis in the training of accountants and tax consultants is on mastering technical knowledge, accounting methodologies and tax legislation. However, effective work in these areas is impossible without developed communication skills, teamwork, critical thinking, emotional intelligence and problem-solving abilities — a set of Soft Skills.

In addition, accounting and taxation are closely related to issues of trust, honesty, objectivity and responsibility. Moral and cultural values, such as honesty, integrity, professional ethics and respect for the law, are an integral part of successful and ethical practice in these areas. Adherence to high moral standards not only contributes to the formation of a positive reputation of a professional and an organization, but also guarantees the stability and legality of financial and economic activities.

This article discusses how Soft Skills, including communication, interpersonal relations, critical thinking and adaptability, affect the efficiency of accounting, preparation of financial statements, interaction with clients and regulatory authorities. Particular attention will be paid to the importance of moral and cultural values in the context of ethical decision-making, prevention of fraud and corruption in the accounting and tax areas. It will also analyze how the integration of Soft Skills development and the education of moral and cultural values into the process of professional training of accountants and tax specialists can help improve the quality of their work and strengthen confidence in the financial system as a whole.

This topic is especially relevant today, when the business environment is becoming more complex, regulatory pressure is increasing, and requirements for transparency of financial activities are becoming more stringent. In such conditions, deep technical knowledge alone is not enough for successful professional realization. The ability to communicate effectively with colleagues, management, clients and government officials, as well as the ability to argue one's position, resolve conflicts and adapt to change, are key success factors. At the same time, integrity, honesty and responsibility are the foundation of trust in the accounting and taxation professions, which is critical for the stable functioning of the economy and society as a whole, especially during the period of recovery and development of the country.

Ключові слова: Soft Skills, моральні цінності, бухгалтерський облік, оподаткування, ефективність, професіоналізм, етика, довіра.

Key words: Soft Skills, moral values, accounting, taxation, efficiency, professionalism, ethics, trust.

ПОСТАНОВКА ПРОБЛЕМИ У ЗАГАЛЬНОМУ ВИГЛЯДІ ТА ЇЇ ЗВ'ЯЗОК ІЗ ВАЖЛИВИМИ НАУКОВИМИ ЧИ ПРАКТИЧНИМИ ЗАВДАННЯМИ

У сучасному світі, де інформація стає ключовим ресурсом, а бізнес-середовище характеризується зростаючою складністю та динамізмом, професійна діяльність у бухгалтерській сфері та оподаткуванні виходить далеко за межі суто технічних навичок. Ефективність роботи фахівців у цих галузях все більше залежить від їхніх особистісних якостей, зокрема розвинених Soft Skills та глибоко вкорінених морально-культурних цінностей.

Загалом, проблема полягає у недостатньому усвідомленні та дослідженні інтегрованої ролі Soft Skills та морально-культурних цінностей як критично важливих чинників успішної професійної діяльності в бухгалтерському обліку та оподаткуванні. Традиційно, основний акцент у наукових дослідженнях та практичній підготовці фахівців робиться на опануванні технічних знань, стандартів обліку та норм податкового законодавства. Однак, зростаючі вимоги до етичності, прозорості, ефективної комунікації з різними стейкхолдерами та здатності до адаптації в умовах постійних змін висувують на перший план важливість особистісних якостей.

Таким чином, дослідження ролі Soft Skills та морально-культурних цінностей у бухгалтерській сфері та оподаткуванні є актуальним та має важливе значення як для розвитку наукових знань у цій галузі, так і для вирішення нагальних практичних завдань, спрямованих на підвищення якості, етичності та ефективності професійної діяльності.

АНАЛІЗ ОСТАННІХ ДОСЛІДЖЕНЬ І ПУБЛІКАЦІЙ

У контексті дослідження ролі Soft Skills та морально-культурних цінностей у бухгалтерській сфері та оподаткуванні, аналіз останніх наукових праць і публікацій виявляє зростаючу увагу до цих нетехнічних компетенцій як критично важливих для успіху та ефективності фахівців.

Ряд досліджень наголошують, що в умовах зростаючої автоматизації рутинних завдань, здатність бухгалтера ефективно комунікувати складну фінансову інформацію клієнтам, керівництву та іншим зацікавленим сторонам стає ключовою. Встановлення довірливих відносин та чітке донесення інформації сприяють кращому розумінню та прийняттю рішень. Багато публікацій підкреслюють фундаментальне значення етичної поведінки для бухгалтерів та податкових консультантів. Дотримання високих етичних стандартів є запорукою довіри до фінансової інформації та професії в цілому.

ФОРМУВАННЯ ЦІЛЕЙ СТАТТІ

Мета статті полягає у всебічному розкритті сутності та визначального значення інтегрованої ролі Soft Skills та морально-культурних цінностей для забезпечення ефективності та етичності професійної діяльності фахівців у бухгалтерській сфері та оподаткуванні, а також у розробці практично-орієнтованих інструментів і рекомендацій щодо їхнього цілеспрямованого розвитку та ефективного впровадження в освітній процес підготовки майбутніх фахівців та в сучасні практики управління персоналом на підприємствах.

ВИКЛАД ОСНОВНОГО МАТЕРІАЛУ ДОСЛІДЖЕННЯ

Для визначення майбутніх напрямів розвитку бухгалтерського обліку першочерговим завданням є виявлення ключових факторів, що зумовлюють його еволюцію. Такий підхід дає змогу перейти від констатації поточного стану об-

лікової практики до глибокого аналізу її трансформаційних процесів.

У сучасному професійному середовищі бухгалтерів та аудиторів повинні поєднувати глибокі технічні знання (hard skills) з розвиненими комунікаційними навичками (soft skills). Особливо високо роботодавцями цінується вміння налагоджувати ефективну взаємодію в команді, зокрема при співпраці з фахівцями технічного профілю.

До переліку hard skills належать знання принципів бухгалтерського та податкового обліку, розуміння міжнародних стандартів фінансової звітності, а також практичні навички роботи з профільним програмним забезпеченням, таким як 1С:Бухгалтерія, QuickBooks, Medoc та системами типу Клієнт-Банк [1].

У професійній діяльності бухгалтерів значну роль відіграють Soft Skills, такі як комунікабельність, креативність, пунктуальність, аналітичне мислення та вміння працювати в команді. Роботодавці, особливо в міжнародних компаніях, високо цінують ці якості, причому 93% керівників віддають їм перевагу під час відбору кандидатів.

Важливим є поєднання професійної компетентності з чесністю, дотриманням етичних стандартів і безперервним розвитком. Чесність бухгалтера є критично важливою, оскільки безпосередньо впливає на фінансову стабільність підприємства [8].

Soft Skills є невід'ємною складовою професійної діяльності бухгалтерів, зокрема аналітичні здібності та вміння чітко пояснювати складні концепції. Сучасні фахівці активно використовують візуалізацію даних для спрощення подання фінансової інформації.

У дослідженнях Soft Skills бухгалтерів поділяють на три основні категорії: особисті якості (відповідальність, чесність, адаптивність), поведінкові характеристики (організованість, аналітичне мислення) та мотиваційні риси. Великі аудиторські компанії, такі як Deloitte, PwC та KPMG, приділяють значну увагу цим навичкам при відборі кандидатів. Під час співбесіди роботодавці аналізують стиль спілкування кандидатів, зокрема частоту вживання займенника "я", що може вказувати на індивідуалізм та недостатній розвиток навичок командної взаємодії.

Soft skills є визначальними для бухгалтерів та аудиторів, оскільки впливають на якість комунікації, вміння стисло та зрозуміло пояснювати складні фінансові концепції, а також ефективно візуалізувати фінансові дані. Міжнародні компанії приділяють значну увагу

оцінці цих аспектів у процесі найму. Крім того, на співбесідах часто ставлять питання, спрямовані на оцінку ініціативності та стресостійкості кандидата, що дозволяє прогнозувати його здатність до продуктивної роботи без емоційного вигорання.

В сучасному професійному середовищі бухгалтери повинні володіти особистими якостями, що забезпечують їхню конкурентоздатність. Зокрема, гнучкість та адаптивність є критично важливими з огляду на постійні зміни в українському законодавстві, включаючи податкове. Роботодавці можуть оцінювати ці навички через запитання про досвід управління змінами та реакцію на непередбачувані ситуації, в тому числі пов'язані з податковим плануванням та звітністю.

Креативність також є цінною якістю, оскільки бухгалтери часто стикаються зі складними завданнями, що потребують нестандартних підходів, особливо в оптимізації податкових зобов'язань у рамках чинного законодавства. Водночас професійна етика та ініціативність залишаються ключовими факторами успішної кар'єри [9], адже саме етична поведінка є запорукою довіри у питаннях оподаткування.

Ці питання допомагають роботодавцям оцінити здатність кандидата адаптуватися до змін у сфері бухгалтерського обліку та фінансів, включаючи постійні оновлення податкового законодавства та практику його застосування. Крім того, під час співбесіди особливу увагу приділяють навичкам командної роботи, адже, незважаючи на індивідуальний характер деяких бухгалтерських завдань, ефективна взаємодія з керівництвом, іншими фінансовими фахівцями та податковими консультантами є необхідною умовою успішної діяльності.

У міжнародних аудиторських компаніях, таких як Deloitte, PwC, Ernst & Young та KPMG, поряд із глибокими професійними знаннями, ключову роль відіграють комунікаційні навички. На співбесідах часто цікавляться реакцією кандидатів на неефективну роботу колег та їхньою здатністю підтримувати командну співпрацю, особливо в контексті спільного вирішення питань оподаткування.

Ці питання спрямовані на оцінку вміння працювати в команді та надавати підтримку колегам. Ініціативність і співпраця є важливими у професійному середовищі, проте необхідно також розуміти межі та доречність надання допомоги, особливо коли це стосується інтерпретації податкового законодавства чи розробки податкових стратегій.

Таким чином, окрім професійних навичок у сфері бухгалтерського обліку та оподаткування, бухгалтери й аудитори повинні мати розвинені особисті якості, гнучкість, креативність та високу етику праці. Роботодавці високо цінують відповідальність, комунікабельність та здатність до адаптації, що визначає успішність у фінансовій сфері, включаючи ефективне управління податковими ризиками та дотримання податкового законодавства.

Зазначені поради допоможуть краще підготуватися до співбесіди та справити позитивне враження на роботодавця, демонструючи не лише знання обліку, але й розуміння важливості комунікації та співпраці у питаннях оподаткування.

Одним із ключових аспектів, на який звертають увагу рекрутери, є вміння вирішувати конфлікти, зокрема ті, що можуть виникати при інтерпретації неоднозначних норм податкового законодавства. Наприклад, вас можуть запитати, як би ви діяли у ситуації, коли виникла розбіжність у відображенні бухгалтерської чи податкової операції.

Також для бухгалтерів та аудиторів, які працюють з питаннями оподаткування, важливі комунікативні навички, вміння ефективно працювати в команді (включаючи податкових консультантів та юристів) та управління часом, оскільки це безпосередньо впливає на якість та своєчасність надання фінансових та податкових послуг.

Таким чином, набір soft skills, необхідних для бухгалтерів та аудиторів, може варіюватися залежно від специфіки їхньої роботи, включаючи особливості обліку та оподаткування в різних галузях. Основні навички включають комунікабельність, аналітичне мислення (особливо важливе для аналізу податкових наслідків), гнучкість (для адаптації до змін податкового законодавства), креативність (у пошуку оптимальних податкових рішень), вміння працювати в команді (при вирішенні складних податкових питань) та ефективно керувати часом (для дотримання термінів подання звітності).

Для кращого розуміння цих навичок зазвичай використовуються діаграми або таблиці, які відображають їхній розподіл та значення у професійній діяльності, включаючи специфічні вимоги до фахівців з оподаткування. За потреби візуалізації переліку таких навичок, можна створити відповідний рисунок 1.

Отже, бухгалтери, які мають амбіції щодо кар'єрного зростання, повинні активно розвивати свої soft skills. Особливо важливими є

Рис. 1. Застосування нових технологій діджиталізації податкового адміністрування

Джерело: [8].

відповідальність, сумлінність, вміння ефективно працювати в команді та налагоджувати якісну комунікацію, що також підкреслюється в Кодексі професійної етики бухгалтерів. Соціальний інтелект є значущим доповненням до професійних навичок (hard skills). Гармонійне поєднання цих якостей сприяє підвищенню продуктивності праці та відкриває нові можливості для кар'єрного розвитку.

На систему бухгалтерського обліку в кожній країні впливає низка соціальних факторів, серед яких рівень економічного розвитку, державне регулювання, інфляційні процеси, правова та політична системи, культурні особливості, рівень освіти та обсяг іноземних інвестицій. С. Дж. Грей також акцентує увагу на впливі міжнародних фінансових ринків, новітніх технологій, діяльності транснаціональних корпорацій та регуляторних організацій [1]. Крім того, важливе значення мають джерела фінансування бізнесу, специфіка по-

даткової системи, роль бухгалтерської професії в суспільстві та міжнародні економічні зв'язки, які спільно формують національні стандарти обліку та звітності, включаючи податкову звітність.

Дослідження підтверджують значущість урахування культурних та освітніх факторів у сфері бухгалтерського обліку. Ці чинники допомагають адаптувати облікові системи до специфіки національних економік, що набуває особливої ваги в умовах глобалізації. Глибоке розуміння культурних, соціальних та економічних аспектів сприяє розвитку міжнародної співпраці та зближенню принципів бухгалтерського обліку на глобальному рівні.

Аналіз моральних та культурних аспектів у бухгалтерському обліку відіграє важливу роль у сучасному світі, оскільки допомагає усвідомити відмінності, що існують між національними системами бухгалтерського обліку (рис. 2),

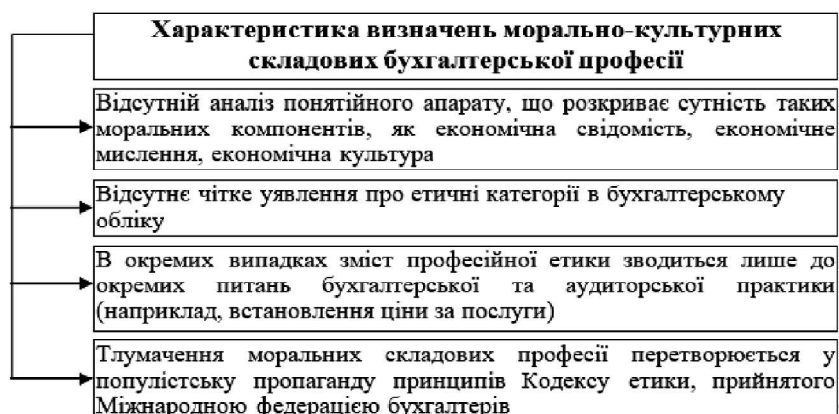

Рис. 2. Характеристика визначень морально-культурних складових бухгалтерської професії

Джерело: [3].

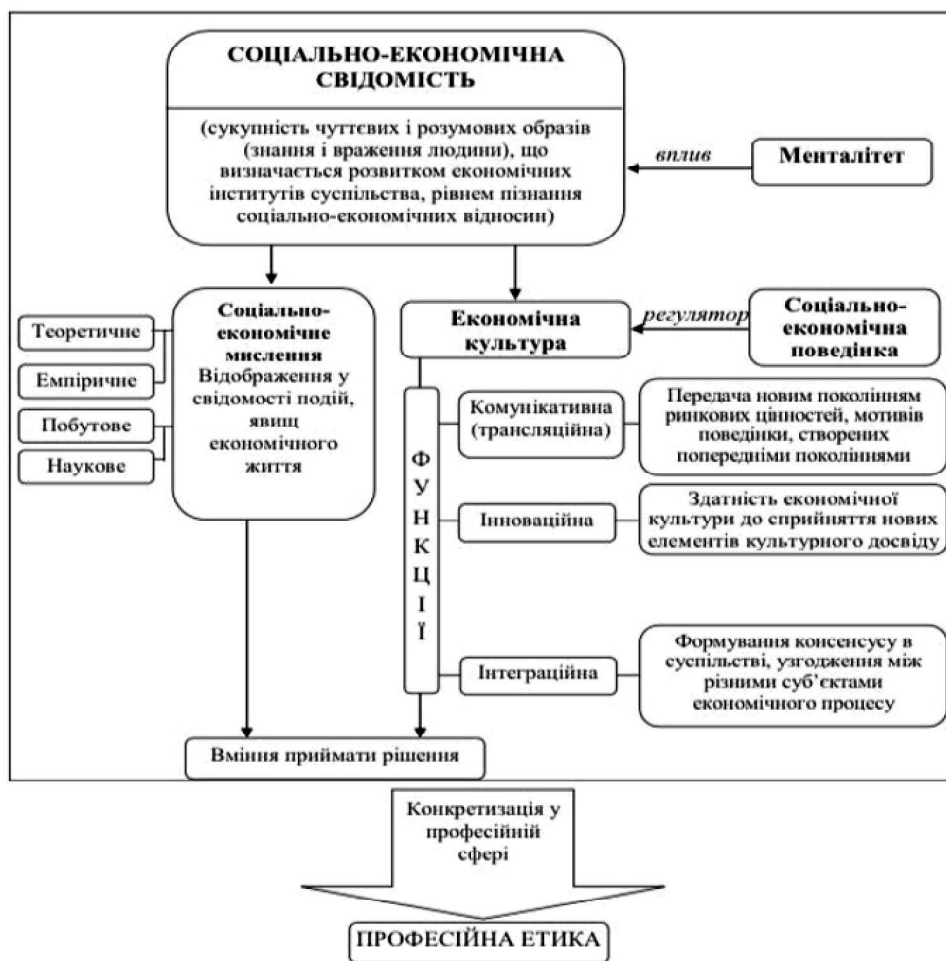

Рис. 3. Формування професійної етики

Джерело: [5].

та сприяє кращому взаєморозумінню між фахівцями різних країн.

Морально-етичний аспект бухгалтерської професії у XX столітті є фундаментальним і підтверджується різноманітними парадигмами теорії обліку, кожна з яких відображає певний методологічний підхід. Ці підходи також мають значний вплив на розуміння етичних норм у сфері оподаткування.

Соціологічний підхід підкреслює необхідність врахування соціально-економічних наслідків діяльності підприємства, що безпосередньо стосується питань соціальної відповідальності бізнесу та його податкової поведінки. Біхевіористичний підхід акцентує увагу на поведінкових аспектах бухгалтерського обліку, включаючи прийняття рішень щодо облікової політики та податкового планування під впливом різних факторів. Психологічний підхід, у свою чергу, сприяє розумінню впливу психологічних факторів на формування суджень та прийняття рішень бухгалтерами та податковими фахівцями, зокре-

ма в ситуаціях етичного вибору щодо відображення господарських операцій та податкових зобов'язань.

Розвиток бухгалтерської професії відбувався під впливом філософій волюнтаризму, прагматизму та лібералізму, які формують економічну владу, практичну значущість і свободу дій бухгалтера. У контексті оподаткування ці філософії також впливають на трактування обов'язків платників податків, межі податкового планування та етичність оптимізації податкових платежів [2]. Отже, бухгалтерська професія є ширшою, ніж просто економічна діяльність, оскільки вона охоплює також соціально-економічний аспект, враховуючи вплив облікових рішень на суспільство та етичні принципи ведення бізнесу (рис. 3).

Духовний потенціал особистості охоплює її свідомість, накопичені знання, досвід та здатність до творчого осмислення, що безпосередньо впливає на розуміння та дотримання податкового законодавства. Моральні принципи, зокрема чесність та відповідальність, значною

мірою залежать від суспільно-політичного й економічного розвитку, визначаючи ставлення до сплати податків. Зрілість свідомості проявляється в діях, спрямованих на досягнення не лише особистих, а й суспільних ідеалів, включаючи сумлінне виконання податкових зобов'язань [5]. Соціально-економічна свідомість відображає суспільні погляди, інтереси й економічні потреби, формуючи нові цінності та підходи до вирішення господарських завдань, а також визначаючи ставлення індивідів і соціальних груп до економічної політики та розподілу матеріальних благ, включаючи податкову політику.

Побутове соціально-економічне мислення, що ґрунтується на життєвому досвіді людей без спеціальної економічної освіти, може формувати уявлення про оподаткування, часто неповні або упереджені. Натомість наукове економічне мислення передбачає глибоке розуміння закономірностей економічного розвитку та дозволяє аналізувати економіку як єдину систему, включаючи роль податків у її функціонуванні. Воно враховує зв'язок між різними часовими періодами, головними й другорядними факторами, зокрема вплив податкової політики на економічне зростання та соціальну сферу [7]. Соціально-економічне мислення є частиною наукового підходу й відображає стан економічного життя, включаючи податкові відносини, у суспільній свідомості, впливаючи на сприйняття та прийняття рішень щодо господарської діяльності та сплати податків.

Соціально-економічне мислення відіграє ключову роль у формуванні концепцій ринкових реформ в Україні та світі, а також у дослідженні взаємозв'язку економіки з глобальними проблемами, такими як екологія та боротьба з бідністю, де податкові інструменти можуть відігравати значну роль. Воно визначає значення державного регулювання та розвитку ринкової інфраструктури, включаючи податкову систему. Завдяки науковому підходу можна уникнути хибного розуміння економічних процесів, зокрема ролі оподаткування, визначити основні тенденції соціально-економічного розвитку та знайти баланс між особистими і суспільними інтересами, включаючи усвідомлення необхідності сплати податків для забезпечення суспільних благ [4].

Основні риси соціально-економічного мислення включають його залежність від суспільного устрою та спадкоємність у розвитку. Зміни в суспільстві, наприклад пе-

рехід України до ринкової економіки, формують нові економічні підходи, такі як підприємницька свобода та конкуренція, а також нові підходи до оподаткування. Водночас ключові ідеї економічного мислення залишаються актуальними, збагачуючись новими знаннями про функціонування податкових систем. Соціально-економічне мислення формується через пізнання реальності, узагальнення досвіду та прогнозування дій, а також піддається впливу державної політики та освіти, включаючи формування податкової культури та розуміння важливості сплати податків.

ВИСНОВКИ ТА ПЕРСПЕКТИВИ ПОДАЛЬШИХ РОЗВІДОК У ДАНОМУ НАПРЯМІ

Проведене дослідження підтвердило визначальну роль інтегрованого розвитку Soft Skills та морально-культурних цінностей для ефективної та етичної професійної діяльності фахівців у бухгалтерській сфері та оподаткуванні. В умовах зростаючої складності бізнес-середовища, технологічних змін та підвищених вимог до прозорості, лише глибоких технічних знань виявляється недостатньо для успішної кар'єри та забезпечення стабільності фінансової системи.

Ключовими Soft Skills для бухгалтерів та фахівців з оподаткування є комунікабельність, аналітичне та критичне мислення, вміння працювати в команді, адаптивність, емоційний інтелект та ефективне управління часом. Ці навички забезпечують якісну взаємодію зі стейкхолдерами, сприяють вирішенню складних професійних завдань та адаптації до змін у законодавстві та технологіях.

Водночас, морально-культурні цінності, такі як чесність, порядність, відповідальність, об'єктивність та професійна етика, є фундаментом довіри до бухгалтерської та податкової професій. Дотримання високих етичних стандартів є запорукою прийняття обґрунтованих рішень, запобігання шахрайству та корупції, а також формування позитивної репутації фахівця та організації.

Дослідження виявило тісний взаємозв'язок між Soft Skills та морально-культурними цінностями. Розвинені комунікативні навички, засновані на чесності та прозорості, сприяють побудові довірливих відносин. Здатність до критичного мислення допомагає фахівцям приймати етично обґрунтовані рішення у складних ситуаціях.

Література:

1. Radebaugh L. H., Gray S. J., Black E. J. International Accounting and Multinational Enterprises. USA: WILEY, 2008. 506 p.

2. Белоусова І. Розвиток бухгалтерської професії як важливий чинник подолання економічної кризи в Україні. Бухгалтерський облік і аудит. 2009. № 5. С. 3—6.

3. Дячук М. Теоретичні засади розвитку професії бухгалтера. URL: <https://magazine.faa.org.ua/teoretichni-zasadi-rozvitku-profesii-buhgaltera.html>.

4. Корнійчук О. Е. Еволюція формування економічного мислення. URL: http://ir.polissiauniver.edu.ua/bitstream/123456789/3912/3/pedps_2006_1_50_22-29.pdf.

5. Москаленко В., Шайгородський Ю., Міщенко О. Економічна культура особистості: соціально-психологічний аспект: монографія. Київ: Центр соціальних комунікацій, 2012. 348 с.

6. Озеран В. О. Канак Й. В. Бухгалтерський облік — інформаційна база системи управління. Вісник ЖДТУ. Економічні науки. 2016. № 13. С. 31—35.

7. Прилипко С. І. Сертифікація професійних бухгалтерів в Україні. Облік і фінанси АПК. 2013. № 2. С. 102—106.

8. Фоміна О. В., Ромашко О. М., Семенова С. М. Професійна етика бухгалтерів: її особливості та проблемні аспекти дотримання етичних принципів. URL: <https://economyand-society.in.ua/index.php/journal/article/view/2052>.

9. Чижевська А. В., Скакун А. С. Професійна етика як метод регулювання та регламентації бухгалтерського обліку. Вісник Житомирського державного технологічного університету. Серія: Економічні науки. 2018. № 1 (43). С. 109—114.

References:

1. Radebaugh, L. H., Gray, S. J. and Black, E. J. (2008), International Accounting and Multinational Enterprises, WILEY, USA.

2. Bielousova, I. (2009), "Development of the accounting profession as an important factor in overcoming the economic crisis in Ukraine", Bukh-halters'kyj oblik i audyt, vol. 5, pp. 3—6.

3. Diachuk, M. (2010), "Theoretical principles of the development of the accounting profession", available at: <https://magazine.faa.org.ua/teoretichni-zasadi-rozvitku-profesii-buhgaltera.html> (Accessed 25 Apr 2025).

4. Kornijchuk, O. E. (2006), "Evolution of the formation of economic thinking", available at: <http://ir.polissiauniver.edu.ua/bitstream/123456789/>

3912/3/pedps_2006_1_50_22-29.pdf (Accessed 25 Apr 2025).

5. Moskalenko, V., Shajhorods'kyj, Yu. and Mischenko, O. (2012), Ekonomichna kul'tura osobystosti: sotsial'no-psykholohichnyj aspekt [Economic culture of the individual: a socio-psychological aspect], Tsentr sotsial'nykh komunikatsij, Kyiv, Ukraine.

6. Ozeran, V. O. and Kanak, J. V. (2016), "Accounting — an information base of the management system", Visnyk ZhDTU. Ekonomichni nauky, vol. 13, pp. 31—35.

7. Prylypko, S. I. (2013), "Certification of professional accountants in Ukraine", Oblik i finansy APK, vol. 2, pp. 102—106.

8. Fomina, O. V., Romashko, O. M. and Semenova, S. M. (2022), "Professional ethics of accountants: its features and problem aspects of observing ethical principles", available at: <https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/2052> (Accessed 25 Apr 2025).

9. Chyzhevs'ka, L. V. and Skakun, L. S. (2018), "Professional ethics as a method of regulating and regulating accounting", Visnyk Zhytomyrs'koho derzhavnogo tekhnolohichnoho universytetu. Seria: Ekonomichni nauky, vol. 1 (43), pp. 109—114.

Стаття надійшла до редакції 09.05.2025 р.

<https://nayka.com.ua>

Електронне фахове видання

ДЕРЖАВНЕ УПРАВЛІННЯ
удосконалення та розвиток

Виходить 12 разів на рік

включено до переліку наукових фахових видань України
з питань **ДЕРЖАВНОГО УПРАВЛІННЯ**
(Категорія «Б»)

Наказ Міністерства освіти і науки України
від 28.12.2019 №1643

Спеціальність 281

e-mail: economy_2008@ukr.net

 viber: +38 050 3820663